

Marga Klompé (1912–1986 m.)

Mokslininkė, politikė ir nepalankioje padėtyje esančių asmenų gynėja

Marga Klompé buvo mokslininkė ir mokytoja, per Antrąjį pasaulinį karą aktyviai prisidėjusi prie Nyderlandų pasipriešinimo judėjimo. 1948 m. ji tapo Nyderlandų parlamento nare ir dalyvavo derybose rengiant Jungtinių Tautų Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją.

1952 m. M. Klompé tapo pirmąja Europos anglių ir plieno bendrijos, kuri yra Europos Parlamento pirmtakė, Generalinės Asamblėjos nare moterimi. Šioje asamblėjoje ji dalyvavo rengiant Romos sutartis. 1956 m. ji tapo pirmąja Nyderlandų vyriausybės ministre moterimi, o vienas iš jos laimėjimų – pirmasis šalies įstatymas dėl visuotinės socialinės apsaugos.

Ankstyvieji metai

Margaretha (Marga) Albertina Maria Klompé gimė 1912 m. rugpjūčio 16 d. Arnheme, Nyderlanduose. Ji buvo antra iš penkių vaikų, gimusių raštinės reikmenų parduotuvės savininko Johaneso Klompé ir pirmosios kartos Vokietijos imigrantės Ursulos Verdeng šeimoje.

Praėjusio amžiaus ketvirtajame dešimtmetyje M. Klompé tėvui susirgus ir praradus savo verslą šeima atsidūrė skurde. Ši tiesioginė su skurdu susijusi patirtis turėjo didelį poveikį M. Klompé. Vėliau ji tapo įnirtinga socialiai atskirtų ir nepalankioje padėtyje esančių asmenų gynėja.

M. Klompé mokslai sekėsi puikiai. 1929 m. ji įstojo į Utrechto universitetą ir 1937 m. įgijo magistro laipsnį. 1932–1949 m. ji dirbo chemijos ir fizikos mokytoja mergaičių mokykloje Mater Dei Neimegene, o 1941 m. jai buvo suteiktas matematikos ir fizikos mokslų daktaro laipsnis. Kitais metais ji pradėjo medicinos studijas, tačiau dėl Antrojo pasaulinio karo jų nebaigė. Prisijungusi prie

Nyderlandų pogrindžio pasipriešinimo judėjimo, M. Klompé tapo jo lydere ir sukūrė platų moterų savanorių tinklą.

Moterims atsivėrusios naujos galimybės politikoje

Pasibaigus karui, M. Klompé įsitraukė į politiką, o tai tuo metu moteriai nebuvo įprasta. 1948 m. rugpjūčio mėn. kaip Katalikų liaudies partijos narė ji buvo prisaikdinta Atstovų Rūmuose – žemesniuose Nyderlandų parlamento rūmuose. M. Klompé buvo Nyderlandų delegacijos Jungtinėse Tautose narė ir dirbo JT Generalinės Asamblėjos Trečiajame komitete, kuris nagrinėjo žmogaus teisių ir humanitarinius klausimus, taip pat dalyvavo derybose dėl Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos.

Marga Klompé tapo pirmąja Europos anglių ir plieno bendrijos Bendrosios asamblėjos – nūdienos Europos Parlamento pirmtakės, kuri 1952 m. surengė savo pirmąją sesiją, moterimi nare. Iki tiesioginių rinkimų 1979 m. šios asamblėjos nariai buvo nacionalinių parlamentų atstovai. 1955 m. M. Klompé buvo

paskirta į Asamblėjos įsteigtą darbo grupę, kuri siekė tobulinti ir plėsti Europos anglių ir plieno bendrijos įgaliojimus, taip pat sukurti bendrąją rinką, kuri apimtų ne tik anglių ir plieno sektorius.

1956 m. M. Klompé pasitraukė iš asamblėjos ir prisijungusi prie Nyderlandų centro kairiųjų koalicinės vyriausybės, kuriai vadovavo ministras pirmininkas Willemas Dreesas, tapo pirmąja Nyderlandų ministre moterimi. Vienas didžiausių jos kaip socialinio darbo ministrės laimėjimų – Bendrasis pagalbos įstatymas, kuriuo buvo pakeistas ankstesnis Skurdo įstatymas. 1965 m. įsigaliojusi teisės aktu visiems asmenims suteikta socialinės apsaugos teisė. Ji siekė, kad būtų teikiama ne labdara, o stipriama valstybės teikiama socialinė apsauga.

Kiti jos laimėjimai – Senelių namų įstatymas, skirtas Nyderlandų visuomenės senėjimo klausimams spręsti, ir Priekabinių namelių įstatymas, skirtas remti žmones, kuriems būdingas klajokliškas gyvenimo būdas. 1966–1971 m. ji buvo kultūros, laisvalaikio ir socialinio darbo ministrė ministro pirmininko Pieta de Jongo kabinete. 1971 m. M. Klompé buvo suteiktas valstybės ministrės titulas – tai garbės vardas, kuris Nyderlanduose aukšto rango politikams karjeros pabaigoje skiriamas už didelius nuopelnus.

Užbaigusi politikės karjerą M. Klompé toliau siekė tarptautinio teisingumo ir socialinės atsakomybės, be kita ko, kritikavo apartheidą Pietų Afrikoje. M. Klompé buvo labai griežtų katalikiškų pažiūrų. Popiežius Paulius VI paskyrė ją Nyderlandų nacionalinės teisingumo ir taikos komisijos pirmininke ir ji buvo viena iš katalikių moterų absolvenčių sąjungos ir katalikių moterų savanorių tarnybos steigėjų.

Marga Klompé buvo gerbiama ir laikoma atsidavusia, humaniška ir griežtų įsitikinimų moterimi. Didelę pagarbą jai rodo tai, kad jos vardu ir pavarde pavadinta daug Nyderlanduose esančių gatvių, mokyklų ir sveikatos priežiūros įstaigų. Marga Klompé mirė 1986 m. spalio 28 d. Hagoje.